

FAD

FAD 2023 – Festival Amatérskeho Divadla , 9. ročník

Odborné reflexie

Termín a miesto konania: 18. – 22. 7. 2023

Simona Horičková: KORENE / Slovensko

Ak niečo dramaturgicky spája rôznorodé formáty scénických umení posledných rokov, tak to je (miestami naliehavá, miestami konformná) potreba reflektovať národnú mytológiu a jej prejavy vo valaškách, čipkách a etnologickom balaste pseudotradícií. Korene, reštart, návrat, tradície, istoty, dedičstvo, ľudová prostoduchosť, konzervatívne hodnoty... to sú slová, ktoré znejú priam odvšadiaľ a veľakrát ani ich autori nepoznajú pravý pôvod významu. Nie náhodou sa na folklórnom festivale Východná pravidelne promenádujú poprední politickí populisti, nie náhodou sú v kurze rôzne „tradičné“ hudobné motívy v súčasnej populárnej hudbe alebo čičmianske výšivky na mikinách vyrobených v Bangladéši. Fetišizácia rurálnymi múdrosťami starých materií, ktoré sú autentické a imúnne voči zneužívaniu politickými billboardmi či trhom len sťažka, bola už predmetom nejednej odbornej publikácie či konferencie. Cenný je však každý komentár z prostredia divadla, ktorý nepristupuje k slovenskému folklóru iba povýšenecky a modernisticky (v zmysle, že všetky tradície je dnes nutné a priori prekonať), no úprimne po našej identite pátra, priznáva jej isté (aj negatívne) rysy a interpretuje zvyky a obyčaje s aktuálnymi požiadavkami a v novom kontexte.

Takýmto komentárom je aj monodráma *Korene* v prevedení Simony Horičkovej, v réžii pedagóga Štefana Foltána. Už samotnú voľbu uviesť monodramatický tvar na ochotníckom javisku považujem za veľmi ambicióznou a má moje uznanie. Tento žáner patrí bezpochyby medzi tie najproblematickejšie a najnáročnejšie, či už z hľadiska hereckých zručností a vyzretosti alebo vytvorenia dostatočne atraktívneho režijného konceptu. Ostatne, Foltán už pri monodráme *Objekt* s Emou Holkovou (víťaz FEDIM 2022) presvedčil, že je citlivým kurátorom nazbieraných nápadov a viac ako režisér s pevnou rukou je skôr v pozícii supervízora, ktorý protagonistke pomáha scénické dielo učesať do konzistentného tvaru. Zároveň tak ako pri *Objekte*, aj v *Koreňoch* cítiť výrazný autorský vklad mladej herečky, ktorá sa k danej téme vyjadruje svojou optikou. Ako im to teda vyšlo?

Horičková vchádza do arénovitého priestoru, pričom na pleciah nesie dlhú drevenú palicu, na ktorej sú zavesené sklenené fľaše, hrušky a kusy bielej látky, v ktorých je čosi schované. Cítiť z nej rozpaky, možno strach z neznáameho prostredia. Po chvíli začne intuitívne a prostredníctvom rôznych náhod či spontánnych reakcií ohlodávať svoj vzťah k slovenskému folklóru a podvedomým vzorcom správania zdedených od našich predkov. Spočiatku nesebavedomo, neskôr s veľkou dávkou satirického nadhľadu, aby mohlo v závere dôjsť k zmiereniu a pokoju nad zistenými skutočnosťami. Jej herectvo sa opiera o civilnosť v kombinácii s parodujúcou hyperbolou ľudového výskania či tancovania. Z komického zľahčovania však neskôr upúšťa a nad spupnosťou mladej rebelky nakoniec vyhráva uvážená a zrelá citlivosť.

Tvorivé duo dômyselne pracovalo so skratkou a minimalistickou metaforickosťou, ktorú docielilo prírodnými motívmi – hruška, hlina, drevená palica... Horičková pracuje s úsporným množstvom výtvarných prostriedkov performatívne a viacvýznamovo a darí sa jej skromne zastúpené hovorené slovo neilustrovať, ale prehľbovať tematické roviny. Medzi najpôsobivejšie obrazy monodrámy patrí jej horlivé a neúspešné zapichávanie veľkej palice do zeme – stromu bez koreňov, atrapy našej identity, nestabilnej verzii nás samých. Rovnako polysémanticky pôsobí aj zmes viacerých tanečných štýlov, ktorými sa chce Horičková márne dostať k prapôvodnej verzii ľudového tanca, či výber piesne od kapely Billy Barman *Vrkoče*,

ktorá v kombinácii s groteskným výstupom herečky o „wikipediálnej“ definícii folklóru vyznieva zámerne parodicky. Snáď jediným väčším nedostatkom inscenácie je dramaturgický nepomer medzi zobrazením univerzálnych tradícií v prvých dvoch tretinách a záverečnou „autentickou alternatívou“, kde sa Horičková dostáva pod nánosy všeobecných klisé o folklóre k svojej starej mame a jej jahodovému džemu (schovanému v bielej látke). Napriek tomu sú *Korene* inteligentne komponovaným žánrovým hybridom, ktorý nielen demaskuje, ale i reaguje a v závere pohladí. Trefne poukazuje, ako sa aj dnes maličký Slováčik v okamihu ohrozenia zvonka vnára do falošnej prirodzenosti a pokúša sa za nevinnosťami valašiek a parenice znova nájsť onú kotvu, ktorá by jeho postavenie vo veľkom svete jasne vymedzovala. Tvorivý tím ho však nechce úplne vykoreniť, ale polievať jeho identitu novou, výživnejšou podobou tradičných i liberálnych hodnôt.

Jakub Molnár

Children and youth theater studio Et Cetera: SONNETS / Gruzínsko

Festivaly s medzinárodnou účasťou sú skvelou príležitosťou zdieľať nielen často rozmanité princípy a postupy divadelnej tvorby, ale – a to predovšetkým – vzájomne sa ovplyvňovať odlišnými interpretáciami diel či iným uchopením témy, myšlienky, idey a predstavy. Na Festivale amatérskeho divadla v Nitre sa napríklad ukázalo, že aj mládež z Izraela je citlivá na problematiku sociálnych sietí (*WhoRU*) a že v Česku už zrejme vytriezveli z falošného prísľubu objektívnosti pravdy (*Věřím – nevěřím*). Nemenšie obohatenie (umelecké i občianske) som očakával aj z predstavenia *Sonnets* gruzínskeho divadla Et Cetera.

Režisérka a vedúca súboru Natia Kvashali sa už v rámci medzinárodného semináru vo štvrtok 20. 7. predstavila s príspevkom, v ktorom poodhalila skúšobný proces danej inscenácie a zakončila ho videoukážkou krátkometrážneho filmu, ktorý si k danej téme pripravili sami herci a herečky. Bolo cítiť, že inscenačný tím má zámer poňať Shakespearovo básnické dielo vo svojej abstraktnej mnohorakosti a ťažisko výrazových prostriedkov presunie na vizuálno-hudobnú stránku. Túto predtuchu potvrdili už prvé sekundy predstavenia. Prázdne javisko a výrazný svetelný dizajn plný zmien farieb a koncepcií umožnili režisérke komponovať scénické dielo ako kaligrafické obrazy v pohybe. Vytvorila sériu výjavov (či už zborových alebo sólových), ktoré niekedy dupľujú, inokedy podčiarkujú básnikove úvahy. Každá situácia má svoju špecifickú mizanscénu pripomínajúcu skôr koláž malieb, ktoré poväčšine zachytávajú jednu ľudskú expresiu (hnev, zúfalosť, strach, sebavedomie, radosť...). Na dosiahnutie tohto zámeru poslúžila iba hrstka poctivo vybraných rekvizít (plachta, dáždnyky, igelitové vrecká pretiahnuté na hlavách...) a bohatá hudobná dramaturgia vyskladaná z popových, jazzových či rockových piesní.

Rizikom medzinárodných festivalov býva nezrozumiteľnosť výkladu diela a jazyková bariéra. Organizátori to riešia buď dramaturgickým úvodom k predstaveniu, premietanými titulkami alebo rozsiahlejším bulletinom k inscenácii. V prípade *Sonnets* sa však stalo, že hoci bolo zaujímavé počúvať Shakespearove verše v gruzínčine (hovorené na javisku i púšťané z audionahrávok) a upriamiť pozornosť na ich odlišnú tonalitu, zvukomalebnosť a rytmiku, význam slov bol slovenskému publiku cudzí. Vďaka javiskovej a žánrovej čistote sa však podarilo čo-to „odčítať“ a to vybrané základné motívy predlohy: lásku mladého muža k životu a založeniu rodiny, časovú nostalgiu, pomínutelnosť ľudského života, rešpekt k cudziemu, duchovné dvorenie žene... Odporúčam však súboru hľadať väčší súzvuk medzi hovoreným slovom a javiskovou akciou. Dramatická tenzia bola totiž budovaná vonkajškovosťou a text nebol jasnejšie ukotvený v dramatických situáciách. A organizátorom zasa odporúčam myslieť na riziká cudzojazyčných divadiel.

O živote Williama Shakespeara toho vieme relatívne málo: biele miesta generujú priestor na rôzne fabulácie, domnienky či dokonca spochybnenia. Európske divadlá jeho drámy často zatracujú, kritizujú, súdia, aktualizujú, ohýbajú, škrtajú. Nie kvôli neúcte, ale s dôrazom na dobu, v ktorej žijeme. Gruzínske divadlo však autorov odkaz zobrazilo pietne a s veľkou úctou, čoho dôkazom je záverečný obraz, kedy sa herci a herečky otočia chrbtom k publiku, aby na ich čiernych mikinách vyznel nápis „William Shakespeare“ doplnený o podobizeň dramatika na videoprojekcii.

Ak som od divadla Et Cetera očakával svoje pohrávanie sa s britským autorom a jeho dielom, dostal som skôr recitačné pásmo (interpretačné nuansy mi ostali, žiaľ, skryté). Na tom však nie je v konečnom dôsledku nič zlé. Mladí študenti a študentky si môžu osvojiť dôsledné frázovanie, cibrit' štylizáciu jazyka a v neposlednom rade upresňovať a vedome vyberať herecké vyjadrovacie prostriedky. Aj český shakespearológ Martin Hilský tvrdí, že Shakespearove *Sonety* sú „dobře namazaným strojom“. A ak sa režisérke Kvashali darí touto inscenáciou svoju mládež primáť k tvorivej disciplíne a celkovému súzvuku na scéne, je to dostačujúci cieľ.

Jakub Molnár

DS Fúzia: ŠACH MAT / Slovensko

Denník Anny Frankovej patrí podľa časopisu *Le Monde* medzi 100 najdôležitejších kníh 20. storočia. Jeho prvé publikovanie v roku 1947 znamenalo veľkú literárno-historickú udalosť, ktorá prispela k celosvetovému vysporiadaniu sa s hrôzami holokaustu a bola spúšťiacom série filmových, rozhlasových i divadelných adaptácií. Ani slovenskému profesionálnemu divadelníctvu nie je odkaz mladej Židovky neznámy a len v sezóne 2016/2017 ho oživilí hneď tri scény. Dnes už kanonický text sa každou ďalšou umeleckou interpretáciou stáva väčším a väčším orieškom pre potenciálnych tvorcov. Čo nové v diele objaviť? Ako sa vyhnúť stereotypným symbolom? Kde hľadať asociatívne spojitosti s našimi súčasnými lokálnymi podmienkami, aby javiskové dielo nevyznelo iba ako vďačný materiál k hodinám dejepisu?

Že sa rozhodnú siahnuť po zaznamenaných udalostiach na povale domu medzi rokmi 1942 až 1944 aj ochotníci a ochotníčky, obzvlášť mládež, nie je vôbec prekvapujúce. Práve mladí ľudia môžu dnes (v kontexte narastajúcej xenofóbie a antisemitizmu vo verejnom priestore) oveľa autentickejšie precítiť príbeh trinásťročnej dievčiny, ktorá na pozadí dlhohomesačného ukrývania sa pred gestapom sexuálne a citovo dozrieva v mladú ženu. Zároveň môžu myšlienky pacifizmu, rešpektovania inakosti a poukázanie na hrozby totalitných režimov tlmočiť svojim rovesníkom a rovesníckam, ktorí sa na Slovensku aktuálne brodia neistotami a mnohí inklinujú k extrémistickým politickým názorom. Za problematickejšie sa však javí práve javiskové spracovanie, ktoré musí vehementne klúčkovať medzi známymi (a časom plagátovými) perspektívami a zaužívanými vyjadrovacími prostriedkami. O to sa pokúsil vitálny kolektív z Veľkého Krtíša pod režijným vedením Silvie Svákusovej v inscenácii *Šach mat* (ktorá pôvodne vznikla už pred niekoľkými rokmi so súborom v inom zložení).

Režijno-dramaturgickú koncepciu inscenácie predznamenáva už názov diela. Na javisku dominuje šachovnicové usporiadanie priestoru, na ktorom sa v čiernobielych kostýmoch ocitajú dve židovské rodiny. V pozadí vidíme priam démonicky prichádzať postavu s bielou maskou, ktorá začne hrať šachovú partiu sama so sebou – symbol moci a nerovného súboja s neprítomným protivníkom. Tým uvedie príbeh inscenácie do pohybu a z diaľky (s veľkou dávkou cynicky vražedných úmyslov) mu udáva charakter, tempo a bezútešnú atmosféru. Svákusová sa týmto kľúčom rozhodla sprítomniť zlo nacizmu do fyzickej podoby. Tá je však počas celej inscenácie beztvárna a tým pádom bez žiadúcich ďalších interpretačných

vrstiev. Zároveň sa dichotómiou sveta vinníkov (v pozadí) a sveta obetí (na hlavnej hracej ploche) splošťujú všetci aktéri na dobrých a zlých, čo ochudobňuje celkové vyznenie inscenácie a kreuje z nej viac-menej modelovú drámu. Mladá Anna (Diana Prachárová) pôsobí celý čas možno až príliš dospelo, bez väčších osobnostných nedostatkov a chýb. Naopak, devízou inscenácie je dramatický oblúk niektorých členov oboch rodín (najmä v podaní Marka Kováča a Vojta Paumera), ktoré pod ťarchou dlhodobého pocitu ohrozenia a stiesnenosti prepadávajú do čoraz nekontrolovateľnejších výkyvov nálad. Herci a herečky (hoci časť z nich hrala ich reálnemu veku oveľa staršie predobrazy) síce pretrvávali v expresivite strachu či hnevu nad stavom vecí, no zároveň im režisérka dopriala možnosť načrtnúť aj iné valéry dramatických polôh. Tieto skúsenosti im dozaista pomôžu pri ďalších hereckých nasadeniach. Nemenej oceňujem výtvarné riešenie, ktoré má viacero pôsobivých nápadov a cielene sa snaží vybočiť od nacistickej symboliky či zobrazenia Dávidovej hviezdy na rukávoch kabátov. Napríklad rozmiestnenie všetkých topánok postáv do priestoru ako šachové figúrky hrôzostrašnej partie násilia patrí k najsilnejším obrazom celej inscenácie.

Šach mat je určite potrebným príspevkom do neustále prítomnej debaty o druhej svetovej vojne a jej následkoch. Reflektovať v súčasnom ochotníckom divadle fašizáciu spoločnosti je cnostné, priam povinné. A hoci sa tvorivý tím z Veľkého Krtíša nie vždy dostal do viacerých interpretačných rovín, s rezervoárom výrazových prostriedkov neatakujú a nemoralizujú. Verím, že osloví čo najrozmanitejšie publikum.

Jakub Molnár

Divadlo pro Zličín, UŽVAK: VĚŘÍM – NEVĚŘÍM?! / Česko

Pravda patrí medzi prvé filozofické témy vôbec. Parmenides rozdelil svet na preukázateľnú skutočnosť a subjektívne vnímanie, René Descartes o tisíc rokov neskôr vniesol akt spochybňovania („Pochybujem, teda myslím, teda som.“) a Alain Badiou sa v súčasnom postmodernom pluralizme a postfaktickom marazme pokúša pravde prinavrátiť jej objektívnu podstatu. O svoj pravdivý obraz sveta dnes zápasí snáď každý privilegovaný hlas – politická reprezentácia, paternalistická technokracia, nadnárodné korporácie, cirkev, vedecké inštitúcie... Práve na túto – eufemisticky povedané – vyklbenú situáciu, sa zameral aj český divadelný súbor Užvak v inscenácii *Věřím – nevěřím*.

Titul asociatívne pripomína názov amerického televízneho seriálu *Věřte nevěřte* z konca 90. rokov minulého storočia. No zatiaľ čo formát relácie spoločnosti Fox počítal s kolektívnym demaskovaním skutočných či vymyslených príbehov (odtiaľ aj plurál „verte“), česká inscenácia si v téme pravdy zvolila optiku individuálnej slobody a zodpovednosti (odtiaľ aj singulár „verím“). V slede viac-menej samostatných miniatúr si polodetektívne, polosarkasticky kladie otázky o manipulácii rodičov voči deťom či vo vnútri manželského páru, o klamstve v záujme „pohody v domácnosti“ či o zdanlivej nevinosti šíriť neoverené alebo skreslené informácie. Potešujúce pre mňa bolo, že sa tvorivý tím neupol na problematiku sociálnych sietí (ktoré síce s témou súvisia, no považujem ich iba za súčasť väčšieho balíčka veľmi často zobrazovaných na javisku), no kreoval situácie primárne z bežného života a to naprieč generačnými kontextami – detská hra, rozvedení manželia, dedičské konanie... Jedinými „makro“ situáciami bola vtipná scénka dvoch pochybných vedkýň, ktoré sa publiku snažia predať neviditeľnú rybu a súdne pojednávanie, ktoré rámcovalo úvod i záver inscenácie. Práve prostredie justície si však inscenačný tím nevybral iba ako náhodný doplnok k téme. Počas všetkých situácií bola totižto neustále na javisku prítomná mladá žena-Spravodlivosť, ktorá sa počas celej inscenácie pokúšala nájsť gravitačný balans misiek váh, ktoré naplňala vodou z rôznych nádob a fliaš. Voda sa tu stáva nielen metaforou čistoty, ale i tekutej a relevantnej povahy pravdivosti. Aktérom mikros scénok totiž nešlo ani tak o to, kto má pravdu a kto nie. Sústredili sa skôr na to,

akým spôsobom svoje požiadavky rámcujú špecifickými diskurzívnymi technikami a argumentačnými protikladmi. Na dokazovanie si svojej pozície si vždy od Spravodlivosti trochu vody ukradli, čím permanentne narušovalo jej snahy o celkovú harmóniu.

Tvorivému tímu sa inteligentným spôsobom podarilo tému pravdy zachytiť v pomerne širokej komplexnosti. Rušivými boli akurát občasné všeobecné filozofické tézy, ktoré v kontexte pomerne hovorového jazyka postáv vytrčali. Taktiež sa nie každej situácii dostalo rovnakej opatery z hľadiska tvorby mizanscén a budovania celkového temporytmu. Z pohľadu dramaturga ma však najviac zneistil záverečný slogan „Nevitězí pravda, vítězí víra“, ktorý herci a herečky sprítomnili v podobe veľkej zástavy pripomínajúcej tie z Nežnej revolúcie. Nebolo totiž jasné, či sa týmto gestom kolektív hlási k právu na pravdu (čo by ale vysvetľoval oný individualizovaný názov inscenácie), alebo vytriezvelo z falošných príslubov porevolučných politikov a kritizuje súčasnú ideologickú pseudoobjektivitu pravdy. Samozrejme, tým nenapádam filozofické východiská súboru, no v kontexte súčasnej spoločnosti, ktorá podľahla rôznym konšpiráciám, považujem východisko z tejto situácie v potrebe hájiť si svoju vieru (a teda názor, nech je akýkoľvek nepravdivý) za nešťastný.

Inscenácia *Věřím – nevěřím* možno neponúka liek na postfaktickú epidémiu, ale v Havlovskom duchu ponúka stret viacerých právd za prítomnosti existenciálnej autenticity mladého súboru. Takmer seizmograficky sa snaží zaznamenať viaceré odtiene deformácií objektivity a pravdivosti, ktoré erodujú piliere (nielen) západnej civilizácie. Tvorivý tím si kladie otázky, kam sa môže súčasná postfaktická doba uberať. Ja si kladiem oveľa optimistickejšiu: kam sa bude rozvíjať tento šikovný súbor?

Jakub Molnár

Dodatok, Nitra: Träume /Slovensko

Inscenácia *Träume*, v preklade Sny, vychádza z cyklu rozhlasových hier významného nemeckého básnika Güntera Eichsa. V pôvodnej predlohe ide o sled nesúvisiacich snov a nočných mór, ktoré vystihujú životný pocit človeka a jeho existenciálnu krízu vplyvom udalostí a spoločensko-politickej atmosféry v Európe v období medzi dvoma svetovými vojnami. Režisérka Natália Novotová zo snových epizód vytvára ucelené javiskové dielo, ktoré možno čítať aj ako jeden príbeh dvoch ľudí. Divák sleduje konanie dvoch postáv, uzavretých v neznámom priestore. Ide len o symbolické miesto a dialógy dvoch hlavných aktérov nám nenapovedajú jasne, kde sa nachádzajú. Z ich postoja, reakcií aj slov je však zrejmé, že majú strach. Hľadajú únik, ktorý nenachádzajú, hľadajú kontakt s vonkajškovým svetom, ktorý už dávno stratili. Stiesňuje a frustruje ich uzavretosť, bezvýchodiskovosť a nemožnosť úniku. Hovoria o svete, ktorý už nepoznávajú, prestávajú rozlišovať medzi snom a realitou, až kým neprijmú skutočnosť, ktorej čelia. Surreálnosť inscenácie je veľmi podnetne podporená aj výtvarným riešením. Hrací priestor tvorí biela plocha kontrastujúca s tmou pohlcujúcou celé javisko aj hľadisko. Vraký nábytku – konštrukcia postele, polica, zopár živých kvetov podčiarkujú apokalyptickú víziu rozpadajúceho sa sveta, v ktorom sa život mení na nočnú moru. Dominantným prvkom inscenácie je aj zvukovosť vytváraná CD prehrávačom, ktorý zároveň predstavuje jediný čierny predmet na bielej ploche (tmavé sú aj kostýmy postáv). Symbolicky odkazuje nielen na pôvodnosť predlohy ako rozhlasovej hry, ale zastupuje tu médium, ktoré nám v prítomnosti sprostredkováva minulosť a oba časové úseky zároveň vzájomne prepája. Tento režijný debut Natálie Novotovej ukázal, že tvorkyňa má ako režisérka značný potenciál a schopnosť citlivo pracovať s jazykom tak ťažkého, a zároveň poetického diela akým je Eichov cyklus rozhlasových hier *Träume*.

Zuzana Timčíková

UL, ZUŠ J. Rosinského v Nitre: SERMO SUPER SEPULCHRUM / Slovensko

V lete 2023 sa extrémne horúčavy striedali s nezvyčajným chladom, chvíľu horeli grécke ostrovy, chvíľu Havaj, záplavy boli v Slovinsku aj v Pakistane, Filipínami sa prehnal tajfún a Kaliforniou hurikán. Meteorológovia označujú tohoročné leto za najteplejšie v dejinách meraní, svet je zjavne vykĺbený a nesmeruje k ničomu pozitívnemu. Tento pocit reflektuje aj inscenácia súboru UL, ktorej názov – v preklade „reč nad hrobom“ – varuje práve pred apokalypsou, do ktorej sa rútime. Inscenácia však nevychádza z dokumentárneho materiálu, ale z románu maďarského spisovateľa Lászla Krasznahorkaia *Melanchólia vzdoru*. Dve jej časti jasne oddeľuje bližšie neurčený kataklizmatický moment – v prvej časti vidíme svet pred „katastrofou“, v druhej časti nový svet po nej. Ten prvý svet – adaptovaný z prozaickej predlohy – predstavuje chaos, preto je medzi jednotlivými fragmentmi situácií pomerne náročné nájsť jasné spojenia. Svet „po“ je možnou víziou budúcnosti, v ktorej sa preživšie tvory či organizmy azda adaptujú na nové podmienky, možno hybridne zdeformované, možno práve vďaka tomu lepšie vybavené čeliť existenčným ohrozeniam.

Tieto dve časti inscenácie mladého nitrianskeho súboru sú odlišné aj použitými prostriedkami, pričom fragmentárnosť tej prvej sa odráža v eklektickom striedaní rôznych prístupov – od absurdných dialógov, repetície, cez využívanie náboženskej symboliky, ľudových motívov po rôzne úrovne expresie výrazu. Naopak, druhá časť – ktorá vznikla ako autorský vstup – je ucelenejšia a čitateľnejšia. Výrazné sú v nej najmä kostýmy a masky, ktoré reprezentujú akýchsi zmutovaných tvorov – pripomínajú kubistické kreatúry Pabla Picassa z avantgardnej inscenácie Parade zo začiatku minulého storočia. Využitie odpadového materiálu a industriálnych prvkov umocnilo dojem sveta „po nás“, v ktorom sa možno vrátime k základným potrebám ako je voda či kontakt s inými entitami, nevyhnutný pre prežitie. Ktovie, ako bude v takom svete po katastrofe fungovať divadlo, to nitrianske však, zdá sa, má silný potenciál v kolektívnom autorskom prístupe (kým adaptovanie je o čosi ťažší oriešok). Schopnosť hercov sústredene „byť na javisku“, performatívne pôsobiť aj bez textu vyvážila nesúrodosť a nekoncentrovanosť prvej časti. Celku tiež nemožno uprieť asociatívnosť (napr. cez biblické motívy) a apelatívnosť. Hoci sa pravdepodobne ako ľudstvo rútime do istej katastrofy, o budúcnosť divadla sa netreba báť. Súbory nitrianskej ZUŠ Rosinského každoročne potvrdzujú, že jeho vyhliadky sú viac než pozitívne.

Martina Mašlárová

DEFICIT, Nitra: Autobus samovrahov / Slovensko

Divadelné súbory pôsobiace pod ZUŠ Rosinského, ktoré tvoria spravidla dominantnú súčasť prehliadok a festivalov neprofesionálneho divadla v regióne, svojou tvorbou pravidelne prekvapujú porotu. Je to okrem iného preto, lebo často prinášajú dramaturgicky zaujímavé, originálne, dosiaľ neinscenované námety, ktoré tematizujú javy blízke našej súčasnosti. To je aj prípad adaptácie románu známeho fínskeho autora Arta Paasilinna *Autobus samovrahov*, ktorú na FAD-e uviedol súbor DEFICIT pod vedením Marice Šiškovéj.

Paasilinna nie je autor na ochotníckej scéne neznámy – v minulosti napríklad *Prievidžania* z divadiel „A“ a *Shanti* s úspechom uviedli jeho *Chlpatého sluhu pána farára*. Román o Fínoch, ktorí sa zo samého zúfalstva nad márnosťou života rozhodnú pre spoločnú samovraždu, sa však na javisku objavil po prvý raz. Téma predlohy je vážna – a dnes v súvislosti s deklarovaným nárastom psychických problémov a pokusov o samovraždu

mladých ľudí v ostatnom čase ešte vážnejšia – no autor ju podáva s typickým škandinávskym čiernym humorom a ten dokázali uplatniť aj nitrianski divadelníci. Na javisku zručne pretlmočili atmosféru pochmúrneho fínskeho vidieka, na ktorom sa stretávajú iniciátori nápadu spoločnej kolektívnej samovraždy – zámerne pomalé tempo, poddimenzované využitie hereckých prostriedkov, suchý, drsný a miestami absurdný humor sú hlavnými atribútmi inscenácie. Minimalizmus s maximálnym účinkom pôsobí na bránice divákov a na celkové vyznenie inscenácie. Je jasné, že režisérka a herci využili autorov nadhľad vo svoj prospech a pretavili ho do kreovania situácií aj nápaditej práce s rekvizitami. Téma depresii, ktorými údajne Fíni trpia v zvýšenej miere, či túžby skončiť so životom, sa v ich podaní nepremienila na moralizátorskú inscenáciu, ale skôr na tragikomickú úvahu o tom, v čom môžeme hľadať pomoc, keď sme nešťastní. Skupina samovrahov, ktorá v autobuse putuje na odlahlý útes, z ktorého by sa mohli spoločne zrútiť, sa totiž počas cesty zbliži. Istá forma porozumenia založená na zdieľanom životnom pociť vytvára priateľstvo, v ktorom sa pochmúrnych myšlienok zbavuje ľahšie, ba popri debatách na iné témy možno celkom vyprchajú. A my, diváci a diváčky, si čoraz viac uvedomujeme, že humor, umenie a rovnako naladení ľudia môžu byť veľmi dobrou terapiou pre rôzne naše splíny...

Martina Mašlárová

WhoRU, Yoram Lowenstein acting school, Tel Aviv / Izrael

Izraelskí hostia z hereckej školy Yoram Lowenstein, ktorí už aj v minulosti navštívili Nitru a participovali na FAD-e, festival opäť obohatili stretom s muzikálovým divadlom. Slovenskí neprofesionálni divadelníci si na tento žáner trúfajú len zriedkakedy, telavivská škola v ňom však našla svoje silné zázemie. Ďalšou paralelou s ich predošlou tvorbou prezentovanou na FAD-e (konkrétne inscenáciou Virtual reality v roku 2021) bolo tematické zameranie – v inscenácii WhoRU sa opäť sústredili na témy nástrah internetu a sociálnych sietí. Tá je pre násťročných členov súboru a ich divákov nanajvýš aktuálna, čo cítime aj z autentického vykreslenia situácií a vzťahov medzi postavami, z ktorých časť je na sieťach mimoriadne populárna a časť sa o to snaží. WhoRU je totiž tiež sociálna sieť, na ktorej ide jej členom o „videnia“ a iné prejavy uznania. Ústrednou postavou je dievča, ktoré sa neoblieka podľa najnovšej módy a ani nemá záujem o virtuálny svet, ale v snahe spriatelieť sa s inými ľuďmi sa na sociálnu sieť predsa len prihlási, keďže v tom skutočnom svete je nepovšimnutá. Tam sa však stretne predovšetkým s nezdravým súperením, azda až šikanou. Situácia sa neskôr obráti, keď si dievča získava čoraz viac fanúšikov, na čo zas žiarli jej sokyňa, bývalá „kráľovná“ internetu. Pozitívny záver ukazuje situáciu, v ktorej sa dozvedáme, že popularita na sieti je len chiméra a podstatný je živý ľudský kontakt – napríklad s chlapcom, ktorý rovnako rád číta, či s dievčaťom, ktoré je na rozdiel od svojej virtuálnej identity v bežnom živote skôr utiahnutou introvertkou.

Hoci jazyková bariéra bránila úplnému porozumeniu pokiaľ ide o dialógy a textové nuansy, príbeh hlavnej hrdinky a jej peripetií vo virtuálnom svete bol jasne čitateľný. Navyše herečky a herci ukázali vysokú mieru spevackej a pohybovej zručnosti, čo je pozoruhodné aj v súvislosti s tým, že nešlo o študentov hereckej školy, ale o amatérskych účastníkov samostatného projektu školy. Ako tvorcovia prezradili na diskusii po predstavení, ide o projekt, v ktorom študenti vedú skupinu účastníkov z externého prostredia, pričom ide často o osoby z marginalizovaných komunít. V tomto smere treba oceniť aj aplikovaný rozmer projektu a tiež schopnosť vedúcich osobností pracovať s neprofesionálnymi aktérmi na vysokej úrovni a podporiť ich talent. Hoci inscenácia miestami pracovala s klišé, gýčom či výrazne formálnymi efektmi, telavivským hosťom nemožno uprieť energiu, nasadenie

a chytľavé nadšenie, ktoré sa prenieslo aj na publikum. To ocenilo dynamiku predstavenia, výkony aj zrozumiteľnosť deja. Je veľmi pozitívne, že na FAD už stabilne prichádzajú zahraničné súbory a prezentujú svoju tvorbu, z ktorej môžu domáci tvorcovia čerpať inšpiráciu a tiež vďaka nej lepšie porozumieť rozdielom, ale – ako v prípade nástrah internetu – aj podobnostiam našich kultúr.

Martina Mašlárová

Šimonove (druhé) dievčatá v Nitre: Tri sestry / Slovensko

Inscenácia ruskej klasiky, emblémovej hry Antona Pavloviča Čechova *Tri sestry* v réžii Šimona Spišáka už vopred vzbudzovala isté očakávania – ktoré sa do nemalej miery aj naplnili. Kto pozná prácu tohto režiséra totiž mohol tušiť, že z klasiky neostane kameň na kameni – a to sa aj potvrdilo. Inak to ani dopadnúť nemohlo, ak vezmeme do úvahy východisko, že sa súbor podujal urobiť inscenáciu *Troch sestier* len s dvoma hercami a jednou herečkou. Táto trojica aktérov stvárňuje nielen Oľgu, Mášu a Irinu, ale aj ďalšie postavy hry, čo nevyhnutne vytvára inscenačný problém, s ktorým sa režisér a herci nesmierne zábavne pasujú. A tak v situáciách, kde sa majú stretnúť postavy hry naraz, väčšinou treba jednej zo sestier kakat', prípadne sa jedna postava oblieka do kabáta za dverami, aby vzápätí ten istý herec prehovoril ako iná postava pred dvermi. Postavy tiež svojvoľne migrujú medzi dejstvami, vracajú sa v čase pomocou časostroja a ďalšími nečakanými zábavnými spôsobmi sa vyrovnávajú so základnou nemožnosťou odohrať situáciu tak, ako je autorom predpísaná.

Významnou súčasťou koncepcie sú dvere, ktoré tvoria dominantný scénický element a komiku podporujú ešte aj tým, že sa nedajú celkom zavrieť, preto si musia herci pri ich zatváraní a otváraní všemožne pomáhať. Funkčnosť gagov umocňujú aj kostýmy a herci svojím hereckým naturelom. Samuel Hornáček, Samuel Černuško aj Kristína Majbová ukazujú veľkú schopnosť divadelne sa „zhovadiť“ (prepáčte, nedokážem nájsť príľahavejší výraz), pracovať s rôznymi druhmi komiky – výrazovej, situačnej aj slovnej. Akoby sa im nič nezдалo príliš a „cez“, herci v šatách a herečka s mužským maskovaním vedia prirodzene pracovať s trápnosťou, s časovaním aj s pointou. Iste, dalo by sa hovoriť o tom, že inscenácia Šimonových (duhých) dievčat (sic!) s Čechovovými *Tromi sestrami* nemá veľa spoločného, že sme sa vôbec nedozvedeli, ako Spišák a jeho zverenci túto kultovú hru dnes interpretujú (ak nie len ako vďačný priestor pre dekonštrukciu a meta-divadelnú paródiu). Ich inscenácia je voči predlohe absolútne subverzívna, ale to je jej primárny atribút a cieľ. A treba povedať, že ten sa tvorcom podarilo uskutočniť. Čechov, ktorý svoje hry písal ako komédie, by iste sám neveril, ako zábavne sa jeho hra dá previesť na javisko.

Martina Mašlárová

Fei, Jednosmerka, Nitra / Slovensko

Inscenácia *Fei* je autorským projektom divadelného zoskupenia *Jednosmerka* v réžii Samuela Hornáčka (poslucháča VŠMU). Tvorcovia spoločne vytvorili príbeh o fiktívnej krajine, v ktorej vládne prísny autoritatívny režim a akékoľvek prekročenie pravidiel nastoleného poriadku sa trestá, dokonca i smrťou. Táto modelová situácia nápadne pripomína orwellovský vzor štátu, na pozadí ktorého divák sleduje osud mladého dievčaťa Fei. To sa neznámym zločinom previnilo voči systému, v ktorom žije. Tvorcovia, pracujúc s princípmi detektívky a príbehovej retrospektívy, nechávajú diváka spočiatku tápať v tom, čo a prečo Fei spáchala. Táto zámerná dejová zahmlenosť je prítomná predovšetkým v texte, ktorý sa však nie úplne stretáva s budovanou atmosférou inscenácie. Tá je, naopak, od istého momentu pomerne

čitateľná a aj predvídateľná, no po textovej stránke zbytočne rozvláčna. Dramatickému textu by preto neuškodili škrtky a tvorcom tak do budúcnosti odporúčam prizvať si k tvorbe aj externého dramaturga. Zaujímavejšia je v inscenácii práve jej estetická stránka. Inscenátori činoherné herectvo miešajú aj s výrazovými prostriedkami pohybového divadla, živej hudby a spevu. Podnetnou skutočnosťou je, že inscenácia vznikala v čase lockdownu, kedy sa tvorcovia stretávali prevažne online. Tento moment sa priamo odráža vo forme hereckej akcie, ktorá popiera princíp dialógov tvár v tvári. Herci však priamo interagujú práve s publikom, kedy napríklad náhodne vybraným divákom v úvodnom výstupe kladú nepríjemné otázky ako pri vypočúvaní a nastoľujú tak ráz celého príbehu.

Z diskusie s tvorcami vyplynulo, že inscenácia okrem témy totality a neslobody má ambíciu otvárať aj otázky identity spojené s inakosťou, vyčlenením z väčšinovej spoločnosti, otázky toho čo znamená norma a kto určuje, čo je akceptovateľné a čo nie je. Z konania hlavnej hrdinky i jej vzťahu k ostatným postavám sú tieto motívy zrejmé, inscenácia však výrazovo a použitím viacerých symbolov a znakov primárne odkazuje na politickú rovinu témy (muži v oblekoch, ktorí sa vzájomne oslovujú pán predseda, verejné pojednávanie s Fei v súdnej sieni, červená farba výrazne prítomná vo výtvarnom riešení, ktorá asocjuje komunistický režim a pod.). Na druhej strane je zaujímavé i ocenenia hodné, že mladí ľudia, ktorí nemajú priamu (len sprostredkovanú) skúsenosť s totalitarizmom, dokázali pomerne výstižným spôsobom vyobraziť preň príznačnú atmosféru strachu, oportunizmu a existenciálnej neistoty.

Zuzana Timčíková

Found Memories Office, Manufaktura Theatre /Poľsko

Found Memories Office (v preklade *Kancelária nájdenej spomienok*) je inscenáciou poľského mládežníckeho súboru pod režijným vedením skúsenej pedagogičky Anny Mašky. Režisérka vychádzala zo štyroch separátnych a uzavretých literárnych príbehov (pôvodne určených na recitačný prednes), z ktorých vytvorila javiskové dielo rozdelené do výpovedí štyroch herečiek. Vybrané príbehy síce pochádzajú z odlišných diel, režisérka v nich však našla spoločné tematické spojivo - motív rodinnej traumy, tragiky a bolesti. Ide o ťaživé, hlboko osobné spomienky z rodinného života; malé dievča nechcene zabilo vlastnú matku potom, čo našlo v dome strelnú zbraň, dcéra, ktorá po návrate domov z veľkého mesta plánovala zabiť vlastných rodičov, žena odmietla dobrých potenciálnych partnerov a zamilovala sa do krásneho, no násilného muža. Komornosť inscenácie a scénografický minimalizmus podčiarkujú intimitu zdieľania týchto temných a bolestivých spomienok. Anna Maška vytvorila scénu z hromady kufrov, z ktorých herečky pomyselne vyťahujú a naspäť uschovávajú traumatizujúce zážitky. Ťaživosť tém obsiahnutú v jednotlivých príbehoch režisérka vyvažuje nadhľadom a jemnou iróniou v niektorých použitých estetických prostriedkoch. Odmietanie nápadníkov, ktorí sa prezentovali ako dobrí, no pre princeznú nie dostatočne príťažliví, herečka zobrazuje bábkovou hrou. Barbie princezná zveličene odkopáva svojich pytačov (plyšové zvieratá), kým sa neobjaví atraktívny ken. Nežná princezná sa zamiluje do jeho krásy, napriek tomu, že on na nej pácha násilie. Tvorcovia pracujú aj s princípom videoartu (napr. obraz večerného mesta), pričom na premietanie využívajú stenu či plochu kufrov.

Zaradenie inscenácie *Found Memories Office* do festivalového programu je trochu problematické v tom, že jej pochopenie závisí predovšetkým na porozumení slova. Napriek jazykovej blízkosti poľštiny a slovenčiny sa táto inscenácia stáva pre cudzojazyčného diváka náročnou na pochopenie. Paradoxne, omnoho viac zrozumiteľnejšia sa ukázala v hebrejčine

odohraná izraelská inscenácia *WhoRU*. Tá na rozdiel od tejto poľskej dokázala pracovať s univerzálnejším inscenačným jazykom a svoje ideové aj obsahové posolstvo takto jasne pretlmočiť aj hebrejsky nehovoriacim divákovi. V prípade cudzojazyčných inscenácií postavených prevažne na slovných prostriedkoch by som preto organizátorom festivalu odporúčala takéto javiskové diela divákovi pretlmočiť titulkami, prípadne im vopred poskytnúť preklad textu.

Zuzana Timčíková

Träume, Dodatok, ZUŠ J. Rosinského v Nitre /Slovensko

Inscenácia *Träume*, v preklade Sny, vychádza z cyklu rozhlasových hier významného nemeckého básnika Güntera Eicha. V pôvodnej predlohe ide o sled nesúvisiacich snov a nočných mór, ktoré vystihujú životný pocit človeka a jeho existenciálnu krízu vplyvom udalostí a spoločensko-politickej atmosféry v Európe v období medzi dvoma svetovými vojnami. Režisérka Natália Novotová zo snových epizód vytvára ucelené javiskové dielo, ktoré možno čítať aj ako jeden príbeh dvoch ľudí. Divák sleduje konanie dvoch postáv, uzavretých v neznámom priestore. Ide len o symbolické miesto a dialógy dvoch hlavných aktérov nám nenapovedajú jasne, kde sa nachádzajú. Z ich postoja, reakcií aj slov je však zrejmé, že majú strach. Hľadajú únik, ktorý nenachádzajú, hľadajú kontakt s vonkajškovým svetom, ktorý už dávno stratili. Stiesňuje a frustruje ich uzavretosť, bezvýchodiskovosť a nemožnosť úniku. Hovoria o svete, ktorý už nepoznávajú, prestávajú rozlišovať medzi snom a realitou, až kým neprijmú skutočnosť, ktorej čelia. Surreálnosť inscenácie je veľmi podnetne podporená aj výtvarným riešením. Hrací priestor tvorí biela plocha kontrastujúca s tmou pohlcujúcou celé javisko aj hľadisko. Vraký nábytku – konštrukcia postele, polica, zopár živých kvetov podčiarkujú apokalyptickú víziu rozpadajúceho sa sveta, v ktorom sa život mení na nočnú moru. Dominantným prvkom inscenácie je aj zvukovosť vytváraná CD prehrávačom, ktorý zároveň predstavuje jediný čierny predmet na bielej ploche (tmavé sú aj kostýmy postáv). Symbolicky odkazuje nielen na pôvodnosť predlohy ako rozhlasovej hry, ale zastupuje tu médium, ktoré nám v prítomnosti sprostredkováva minulosť a oba časové úseky zároveň vzájomne prepája. Tento režijný debut Natálie Novotovej ukázal, že tvorkyňa má ako režisérka značný potenciál a schopnosť citlivo pracovať s jazykom tak ťažkého, a zároveň poetického diela akým je Eichov cyklus rozhlasových hier *Träume*.

Zuzana Timčíková

CALL, Teatr Edwarda Gramonta TERMINUS A QUO / Poľsko

K zahraničným hosťom na 9. ročníku FAD sa radilo aj poľské divadlo TERMINUS A QUO, vedené režisérom a autorom textov Edwardom Gramontom. Predstavenie CALL v podaní tohto zoskupenia bolo pre mnohých nepochybne nevšedným, intenzívnym zážitkom: Gramont s hercami (v tomto konkrétnom prípade s herečkami) totiž netvorí tradičné činoherné inscenácie, ale – ako sami deklarujú – vo svojej tvorbe uplatňuje postupy inšpirované jednou z najvýraznejších osobností súčasného divadla, Jerzym Grotowskim. V prípade predstavenia CALL boli diváci počas približne jednej hodiny konfrontovaní s výbuchmi energie troch mladých herečiek, s ich telesnou prítomnosťou, s ich neskrývanou ženskosťou. Vďaka nadviazaniu kontaktov s osadenstvom na festivale si herečky dovolili odvážne interakcie s niektorými konkrétnymi divákmi v prvých radoch, na ktorých kričali,

gestikulovali, do ktorých hádzali časti svojho oblečenia. Ich expresívne slová pritom neboli len nositeľmi významov, ale aj mohutným zvukovým materiálom. Aj bez znalosti poľštiny tak publikum určite nemohlo zostať chladné: popri čítaní niektorých expresívnych symbolov, akými boli napríklad zakrvavené nohavičky, si totiž návštevníci museli naplno uvedomovať silu vzájomného pôsobenia ľudí nachádzajúcich sa spolu v jednom priestore. Nezávisle od divadelného vkusu tak nikto nemohol spochybniť, že sa stretol s plnokrvným divadlom: niečo také by sme v kine zažiť nemohli.

Inscenácia, s ktorou sa Teatr prezentoval v Párovských Hájoch v roku 2023, vznikla už pred viacerými rokmi a na jej tvorbe sa podieľali iné herečky, než tie, ktoré sme videli na festivale. V ich podaní išlo teda o opätovné uvedenie (už niekoľké v poradí, pred nimi túto inscenáciu naskúšali už predchádzajúce generácie herečiek divadla), no nemožno povedať, že by to nebol originál. Aj keď zrejme texty zostali viac-menej zachované, dôraz na fyzickú prítomnosť konkrétnych osôb s ich špecifickými telami vyvracal tézu, že by v tomto hereckom obsadení išlo o kópiu: každá inscenácia založená na hercoch sa stáva novým originálom s každým novým hercom či herečkou.

Herečky si dobre uvedomovali, že svoje vystúpenie pred prevažne slovenským publikom nemohli stavať na jazyku a na poľských reáliách, svoje akcie sa preto snažili prispôbiť danému kontextu. Aj v tomto zmysle sa spolutvorcom divadelného predstavenia stal divák. V prípade FAD pritom hovoríme o divákovi so skúsenosťou s divadlom a s otvorenou myslou, o divákovi, ktorý má o divadlo úprimný záujem (to napokon charakterizuje väčšinu amatérskych divadelníkov, ktorí si divadlom nezarábajú na živobytie, a aj napriek tomu mu venujú nemalú časť svojho času). Niet divu, že títo diváci chodia aj na moderované diskusie s tvorcami, na ktorých je účasť taktiež celkom dobrovoľná.

Na diskusii po predstavení CALL sme sa rozprávali s troma mladými peknými herečkami, ktoré pri skúšaní inscenácie takpovediac mal dirigovať jeden bradatý deduško. V kontexte zamerania tejto feministickej inscenácie išlo teda o špecifickú, takmer paradoxnú situáciu: akoby táto konštelácia potvrdzovala, že nerovnoprávne postavenie žien v našej spoločnosti je stále až príliš aktuálnou témou. Zaradenie inscenácie CALL do programu v každom prípade potvrdzuje kvalitu dramaturgie i vysokú umeleckú úroveň FAD.

Michal Denci

Slovo o Jankovi, Divadlo Naboso, Nitra / Slovensko

Divadlo Naboso je súbor, ktorý roky formuje svoju poetiku divadla poézie. V Slove o Jankovi sa vrátili k dielu Zakliata panna vo Váhu a divný Janko, ktorú intertextuálne nasýtili nielen Vilikovského reflexiou básnikovho života, ale rovnako pohľadmi členov súboru na jedno z diel základného kánonu, resp. jeho hlavného predstaviteľa. Akoby tu bol Janko pod veľmi osobným drobnohlľadom a všetko smerovalo k otázke – kto bol Janko, kto je Janko dnes, čo cítil a cíti. Vo výsledku tak vzniká akýsi mnohouholník a mnohosten, rôznorodá koláž pohľadov na Janka ako literárnu postavu aj potenciálneho súčasníka mladých členov súboru.

Proces vzniku je v tomto prípade rovnako dôležitý ako výsledok na javisku, pretože kolektívne uvažovanie o Kráľovom diele ho oslobodzuje zo zovretia klasických výkladov, interpretácií, ktoré deformujú plnokrvnú postavu na „lyrický subjekt“. V inscenácii sa spočiatku dívame na malú drevenú bábku, ktorá stojí okraji Váhu (žľabu s vodou). Ku koncu ju zamieňa rovnaká a popísaná. Podivnosť skrátka nemôže ostať bez skúmového oka okolia, kto je divný okamžite vyvoláva otázky. A k tomu sa viaže väčšina povedaného aj „odohraného“ v inscenácii. A vravím v inscenácii, pretože tu nejde iba o scénické stvárnenie recitačného výkonu, ale širokú paletu prístupov k poetickému slovu. Od

pôsobivých voicebandov, cez štylizované obrazy rituálov kosenia, cez metaforické činoherné vstupy a krehké, poetické, obrazy s vodou – ktorá očisťuje, usmrcuje, robí zázraky, upokojuje aj besnie.

Mňa na inscenácií ťaží najmä to, čo divadlo poézie zvyklo mávať vo svojej DNA. Je to miera páťosu, meditatívnej a ponurej nálady, ktorú „vysiela“ javisko, hra ťažkých nálad. Balada a každá úvaha o nej či o autorovi, ktorý ju písal, k tomu prirodzene zvädza, ale nedá sa to urobiť aj inak (napr. ako monodráme, ktorú Štefan Foltán uviedol na rovnakom festivale). Polemika s interpretačnou tradíciou balady aj autorovho života, strieľa jeden myšlienkový podnet za druhým, nápad za nápadom. Otázka je, či ich nie je (a to je nakoniec možno vlastnosť poézie, ktorú divadelník-autor článku, nedokáže celkom prijať) na jednu hodinu priveľa.

Milo Juráni

LASKI + Chicks , TERMINUS QUO Edwarda Gramonta/ Poľsko

Nebudem písať veľa. Je zjavné, že toto dielo vzniklo veľmi dávno. Jeho reprodukciu v súčasnosti sa celkom mení aj jeho interpretácia. (To vyplynulo aj s debaty s tvorcami.) Z angažovaného antisocialistického kabaretu sa stala čudesná revue, ktorá vyzerá akoby socializmus adorovala – retrospektívne spomínala na tú utešenú dobu budovania, keď muži pracovali a ženy ich ľúbili, keď všetci spoločne ťahali za jeden povraz. Jediný pôsobivý obraz, je groteskná scéna totálneho rozkladu, ktorým toto dielo končí. Ale čo to znamená? Že kedysi bolo dobre a dnes je spoločnosť rozložená, je plná deviantov a pacientov, ktorí majú duševné poruchy, sú znetvorení, pokazení, skazene čudní? Nepatrí toto k naratívu, niektorých politických strán v snahe naznačiť čosi o skazenej súčasnosti? Dielo, ktoré adoruje minulé (ľúbivo) a straší súčasným (odstrašujúco) je možno odrazom skutočných názorov Edwarda Gramonta. A to je úplne v poriadku. Škoda len, že týmto čiernobielym videním, ktoré naozaj plagátovo zjednodušuje, zavádza diváka na stranu, s ktorou sa autor týchto riadkov nestotožňuje.

Milo Juráni

doc. Miroslav Dacho, ArtD. - moderátor odborných diskusií k inscenáciám počas FAD 2023 – Festival Amatérského Divadla , 9. ročník

Lektori odborných diskusií:

Mgr. art. Martina Mašlárová PhD.

MgA. Jakub Molnár

Mgr. Zuzana Timčíková, PhD.

Mgr. Mgr. art. Milo Juráni PhD.

Dott. Michal Denci, PhD.

FAD

**FESTIVAL
AMATÉRSKEHO
DIVADLA
2023**

Divadelné predstavenia /experiments
Odborné diskusie s tvorcami a divákmi
Divadelné workshopy
Medzinárodný seminár:
Komunitné divadlo / rôznorodosť a mladé publikum
Zahraničné komunitné divadlá a hostia
Hudobná produkcia
Výstavy

**9. ročník
18. - 22. júl 2023
Nitra, kultúrny dom Párovské Háje
Komunitný divadelný festival
s medzinárodnou účasťou**

Projekt podporilo Mesto Nitra. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

KRAJSKÉ
OSVETOVÉ
STREDISKO
V NITRE

info: skola@osvetove-stredisko.sk, 091 541 51 52
hradba: osvetove-stredisko@nitro.sk
nabíjka a úpis: u@nitro.sk
www.kosnr.sk

Zhodušiek MČOŠ

Hlavný partner

Partner

Krajina osvetových stredísk v Nitre

Facebook, YouTube, Instagram

FAD

**FESTIVAL
AMATÉRSKEHO
DIVADLA
2023**

Theatre performances / experiments
Expert discussions with creators and spectators
Theatre workshops
International seminar:
Community theatre/diversity and young audience
Foreign community theatres and guests
Music production
Exhibitions

**18th - 22nd of July 2023
Cultural house Párovská Háje
Nitra, Slovakia
9th Community theatre festival
with international participation
more on www.kosnr.sk**

The festival was supported from public funds by the Art Support Fund. The project was supported by the City of Nitra

KRAJSKÉ
OSVETOVÉ
STREDISKO
V NITRE

info: skola@osvetove-stredisko.sk, 091 541 51 52
hradba: osvetove-stredisko@nitro.sk
nabíjka a úpis: u@nitro.sk
www.kosnr.sk

Zhodušiek MČOŠ

Hlavný partner

Partner

Krajina osvetových stredísk v Nitre

Facebook, YouTube, Instagram

FESTIVAL AMATÉRSKEHO DIVADLA 2023

9. ročník
18. - 22. júl 2023
Nitra, kultúrny dom Párovské Háje
Komunitný divadelný festival
s medzinárodnou účasťou

Utorok 18.7. 2023

15,00 Študenti VŠMU/SR
Elena Ferrante: Pláž v noci

17,10 otvorenie festivalu

19,15 UL, ZUŠ J. Rosinského v Nitre / SR
SERMO SUPER SEPULCHRUM

Streda 19.7. 2023

13,00 Štúdio 317, ZUŠ J. Rosinského v Nitre
Monodráma Simona Horičková, Nitra/ SR
Korene

16,00 Jednosmerka, ZUŠ J. Rosinského v Nitre / SR
Fei

19,20 NABOSO, ZUŠ J. Rosinského v Nitre / SR
Slovo o Jankovi

21,00 Sweet free community market a neformálne diskusie

Štvrtok 20.7. 2023

10,10 KOS v Nitre
Medzinárodný seminár - Komunitné divadlo/ rôznorodosť, mladé publikum

14,30 bod.K7 - vonku
Teatr Edwarda Gramonta TERMINUS A QUO, Nowa Sól/ PL
Laski + („Chicks“)

17,00 DS Fúzia, Veľký Krtíš/ SR
Šach Mat

18,30 Yoram Loewenstein acting school, Tel Aviv/ IS
WhoRU

20,50 Manufaktura Theatre/ PL
Found Memories Office

Piatok 21.7. 2023

9,30 UŽVAK, Divadlo pro Zličín/ ČR
VERÍM - NEVERÍM!

11,15 Monodráma Amelia Gluza / PL
Motherless (oryg. Bezmatek)

13,15 Teatr Edwarda Gramonta TERMINUS A QUO, Nowa Sól/ PL - SL produkcia
Talitha kumi

15,30 DEFICIT, ZUŠ J. Rosinského v Nitre / SR
Autobus samovrahov

17,50 Teatr Edwarda Gramonta TERMINUS A QUO, Nowa Sól/ PL
CALL

19,30
FAD 2023 na Hideparku
Diskusie, koncert, FADko hľadá naj talent
23,00 / DJ Plachta, voľná tancovačka, electro-alternative

Sobota 22.7. 2023

10,00 Dodatok, ZUŠ J. Rosinského v Nitre / SR
Träume

14,30 vonku pred bod.K7
Cirkuskus, Bratislava/ SR, Helena Škovierová
Mad about you - show na trapéze

16,00
Children and youth theater studio Et Cetera / GE
Sonnets

18,20
Šimonove (druhé) dievčatá ZUŠ J. Rosinského v Nitre/ SR
Tri sestry

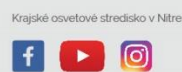
6 Workshopov
Odborné diskusie
Výstava fotografií

VSTUP VOĽNÝ na predstavenia

Projekt podporilo Mesto Nitra. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Info: silvia.bartakova@kosnr.sk 0911 540 019
Krajské osvetové stredisko v Nitre
Fajfranská 3, 949 01 Nitra
www.kosnr.sk

Krajské osvetové stredisko v Nitre

FESTIVAL AMATÉRSKEHO DIVADLA 2023

Komunitné divadlo/ rôznorodosť, mladé publikum

Medzinárodný seminár

20.7. 2023

10.10 – 12.45

Krajské osvetové stredisko v Nitre, Fatranská 3

Program:

10.10 – 12.00 seminár

Natia Kvashali a kol. (Gruzínsko)
Guy Birger a Naomi Oren (Izrael)
Edward Gramont a Natanael Gramont (Poľsko)
Anna Maška (Poľsko)
Lenka Janyšová (Česko)

Milo Juráni (SR):

Environmentálna udržateľnosť v divadle a ekodramaturgia

12.00 – 12.45 diskusné fórum

Vstup voľný

Projekt podporilo Mesto Nitra. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Info: silvia.bartakova@kosnr.sk, 0911 540 019
Krajské osvetové stredisko v Nitre
Fatranská 3, 949 01 Nitra
www.kosnr.sk

Zriaďovateľ KOS:

Hlavný partner:

Partneri:

Krajské osvetové stredisko v Nitre

**FESTIVAL
AMATÉRSKEHO
DIVADLA
2023**

WORKSHOPY

17. - 19.7. 2023

Priestor. Tu a teraz.

**Autorský happeningový workshop/
MAREK KOŚCIÓLEK, PL**

18. - 19.7. 2023

**Our imagination/
HANNAN ITZAK, IZ**

18. - 19.7. 2023

**Laski + („Chicks“)/
EDWARD GRAMONT, PL**

19.7. 2023

**Svetelný dizajn/
JAKUB TORIŠKA, SR**

20. - 21.7. 2023

**Divácke dielne s umeleckou reflexiou, inštaláciou/
KRISTÍNA ŠIMKOVÁ, SR**

22.7. 2023

**Nový cirkus a párová akrobacia/
HELENA ŠKOVIEROVÁ, SR**

Prihlasovanie na www.kosnr.sk

FAD
FAD
FAD
FAD

9. ročník

18. - 22. júl 2023

**Nitra, kultúrny dom Párovské Háje
Komunitný divadelný festival
s medzinárodnou účasťou**

Projekt podporilo Mesto Nitra. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Info: silvia.bartakova@kosnr.sk, 0911 540 019
Krajské osvetové stredisko v Nitre
Fatranská 3, 949 01 Nitra
www.kosnr.sk

Krajské osvetové stredisko v Nitre

FESTIVAL
AMATÉRSKEHO
DIVADLA
2023

Divadelné dielne FAD cez objektív fotografky Andrei Koncovej

Trvanie : 17.7. – 11.8. 2023

Miesto: Krajské osvetové stredisko v Nitre, výstavná sála

Výstava je sprístupnená v pracovné dni od 9.00 do 16.00 počas festivalu
FAD 2023, v ostatné dni po telefonickom dohovore na t.č. 0911 540019

Projekt podporilo Mesto Nitra. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Info: silvia.bartakova@kosnr.sk, 0911 540 019
Krajské osvetové stredisko v Nitre
Fatranská 3, 949 01 Nitra
www.kosnr.sk

Partneri:

Krajské osvetové stredisko v Nitre

